

РЕЙ БРЕДЪРИ ПОЧТИ КРАЯТ НА СВЕТА

Превод от английски: Деница Минчева, 2016

chitanka.info

По обяд на 22 август 1961 г., Уили Бърсинджър и спътникът му, Самюъл Фиц, стигнаха покрайнините на Рок Джанкшън, Аризона. При вида на градската табела, Уили отпускна газта на камионетката, която досега беше настъпвал здраво с миньорския си ботуш, и тихо заговори партньора си.

— Тъй ами, Самюъл, много е хубаво човек да навести града. След два месеца в мината джубоксът ти се вижда чудо на чудесата. Имаме нужда от града. Ако не беше да прескачаме дотам понякога, някоя сутрин може да се събудим досущ сбръчкани и окаменели. Обаче, то и градът има нужда от нас.

— Как тъй? — поинтересува се Самюъл Фиц.

— Ами, ние носим неща, дето градът си няма — планини, потоци, пустинни нощи, звезди и други такива...

Ама така си е, мислеше си Уили, докато шофираше. Остави който и да е човек сам в пущинака и от него бликват извори на тишината. Тишината на пелиновите храсти; тишината на планинския лъв, мъркащ тихо, като кошер, затоплен от обедното слънце; тишината на речните бързеи, скрити в каньоните. Всичко това човек попива, а като се върне в града и отвори уста, тишината се излива с дъха му.

— О, как обичам да сядам в онзи стар бръснарски стол — призна Уили. — И да виждам как всички ония граждани, насядали под календарите с разголени хубавици, са ме зяпнали в очакване да си предъвча философията за скалите и миражите, и за онзи тип Време, което се спотайва между хълмовете и търпеливо чака Човекът да се махне. Дъхът се изплъзва от устата ми и покрива бръснарницата и всичките й клиенти като фин пустинен прах. Ех, как обичам така да им поговоря, тихо и полека да им реда дума по дума...

Той ясно си припомни огънчето, което лумваше в очите на слушателите му. Някой ден, някой ден те щяха да се втурнат с радостни викове към хълмовете и щяха да изоставят семейства си и скучния си подреден живот.

— Хубаво е човек да се чувства нужен — каза Уили. — Ти и аз, Самюъл, сме нужни на ония граждани като насъщния хляб. Рок Джанкшън, ето ни идем!

И с пронизително скърцане на метал, те препуснаха през покрайнините, все по-близо до градските чудеса.

Бяха навлезли може би тридесет метра в града, когато Уили удари спирачките. От броните на камионетката се посипа ръжда като кафяви снежинки. Колата се закова като стреснато животно на сред пътя.

— Нещо не е наред — каза Уили и се заозърта насам-натам, присвил котешките си очи, а после подуши въздуха с масивния си нос. — И ти го усещаш, нали? Не надушваш ли нещо?

— Вярно — съгласи се Самюъл. — Обаче какво точно...?

Уили се намръщи.

— Ти да си виждал някога небесносиня тютюнджийница?

— Никога.

— Ами, ето ти там една. А розов кучкарник? Оранжев клозет и лилава поилка за птици? Виж ги, там, там и там.

Двамата мъже се изправиха бавно върху поскърцаващите дъски, които служеха за под на камионетката.

— Самюъл — прошепна Уили, — всяка камара подпалки, всички перила на веранди и финтифлюшки, всяка ограда, всеки уличен кран и камион за боклук, целият проклет град, виж го само! Изглежда всичко е прясно боядисано!

— Не! — изуми се Самюъл Фиц.

Но ето ги там — подиумът за оркестъра в парка, Баптистката църква, пожарната служба, сиропиталището, железопътната станция, затворът, котешката болница, всяка къщурка, хижа и барака, табелите на магазините, пощенските кутии, телефонните стълбове, боклукчийските кошчета и всичко около и между тях — всяко нещо беше ярко оцветено в царевично жълто, ябълково зелено, клоунско червено. От водната кула до параклиса, всяка сграда изглеждаше сякаш Господ е разбъркал парчетата на гигантски шарен пъзел и ги е проснал на слънце само преди минути.

И това не беше всичко. Дворовете, по-рано буренясаха, сега бяха изпълнени със стройни лехи зеле, лук и марули. Редици любопитни слънчогледи се взираха в обедното небе, а под всяко дърво се бяха сгушили нежни теменужки, надничачи с влажни очи над равно окосени морави, зелени като ирландски туристически брошури. Отгоре на всичко, покрай тях притичаха десетина момчета с чисти лица, гладко вчесани коси и с белоснежни ризи, панталони и платненки.

— Градът — произнесе Уили, докато проследяваше момчетата с поглед, — се е побъркал. Пълна загадка. Самюъл, що за тиранин се е настанил тук? Какви закони трябва да са наложили, та да принудят момчетата да се пазят чисти и да накарат хората да боядисат всяка клечка за зъби и всяка саксия? Не, ти само помириши въздуха. От всички тия къщи се носи миризма на нови тапети! Някаква страшна участ е сполетяла тия хора. Човешката природа не се докарва до толкова префърцунено състояние от днес за утре. Залагам всичкото злато, което събрах миналия месец, че мазите и таваните също са чисти и подредени. Обзалагам се, че в този град се е случило нещо катастрофално.

— Ами че аз едва ли не чувам ангелския хор в градините — възпротиви се Самюъл. — Защо мислиш, че градът го е сполетяла катастрофа? Дай си ръката, приемам залога и с радост ще ти прибера златото!

Камионетката зави зад ъгъла, посрещната от вятър, който носеше миризмата на терпентин и вар. Самюъл изсумтя и хвърли на улицата хартийка от дъвка. Това, което се случи след това, доста го изненада. Старец в нов гащеризон и с лъснати обувки изскочи на улицата, грабна хартиятката и поклати юмрук след отдалечаващата се камионетка.

— Хм, катастрофа значи... — произнесе Самюъл Фиц със слаб глас. — Какво пък, облогът остава в сила.

Бръснарницата беше пълна с клиенти, чиято коса вече беше подстригана и напомадена, чиито лица бяха гладко избръснати и розови, но въпреки това те нетърпеливо чакаха да скочат отново на стола, веднага щом някой от тримата бръснари се освободеше. Истинска пазарска глъчка изпълваше помещението, понеже бръснари и клиенти говореха непрестанно един през друг.

При вида на Уили и Самюъл всички внезапно млъкнаха, като че ли те двамата бяха стреляли във въздуха.

— Сам... Уили...

В настъпилата тишина част от седналите мъже се изправиха, а част от правостоящите седнаха, без нито за миг да откъсват очи от новодошлите.

— Самюъл — обади се Уили с половин уста, — чувствам се като самата Смърт, както стърча тука — след това той продължи на висок глас, като се обърна към всички: — Добра среща! Идвам да си довърша лекцията върху интересната флора и фауна на великата американска пустиня и...

— Не!

Антонели, главният бръснар, се спусна трескаво към Уили, сграбчи ръката му и захлупи устата му с ръка, сякаш се опитваше да угаси свещ.

— Уили — прошепна той, като поглеждаше тревожно през рамо към клиентите си, — обещавай ми нещо: купи си игла и конец и ако трябва си заший устата, но да не си проронил и дума повече, човече. Не и, ако ти е мил животът!

Уили и Самюъл бяха изतिकани навътре. Двама вече обслужени клиенти скочиха от бръснарските столове, без никой да ги е молил. Сядайки на тяхно място, двамата миньори видяха лицата си в огледалото.

— Самюъл, виж ни само. На какво приличаме в сравнение с всички останали!

— Ами че ние сме единствените мъже в Рок Джанкшън, които наистина се нуждаят от бръснар.

— Чудаци — обърна се Антонели към тях, докато отпускаше облегалките на столовете им назад, сякаш ги приготвяше за пълна упойка. — Не знаете какви сте чудаци!

— Ама нас ни нямаше само два месеца... — гореща хавлия тупна върху лицето на Уили и думите му се изгубиха в приглушеното възклицание. В сумрака на обградилата го пара, той чу тревожния глас на Антонели.

— Ще се погрижим да изглеждате като всички други. Не че видът ви е опасен, никак даже, но като ви знаем какви ги говорите вие миньорите, приказките ви може сериозно да разстроят хората...

— Ама сериозно — Уили повдигна горещата кърпа и впери в Антонели гневен поглед, — какво му става на целия град?

— Не е само в този град — Антонели се загледа отнесено някъде към хоризонта. — Феникс, Тусон, Денвър. Всички градове в Америка! Следващата седмица жена ми и аз отиваме на екскурзия в Чикаго. Представи си Чикаго — пребоядисан, чист и подновен! Наричат го

същинската Перла на Ориента! Питсбърг, Синсинати, Бъфало... навсякъде е същото! И всичко това, понеже... ами... Я стани и върви включи телевизора, ей там, до стената.

Уили връчи на Антонели кърпата, от която се вдигаше пара, и пристъпи към телевизора. Послуша тихото жужене известно време, завъртя копчетата, почака, но нищо не се случи. По екрана се виждаха единствено снежинки.

— Сега опитай радиото — пак се обади Антонели.

Уили усети, че е събрал върху себе си всички погледи, докато проверяваше станция след станция на радиоапарата.

— Виж ти, проклетия, и телевизорът, и радиото ти са...

— Не — прекъсна го Антонели.

Уили се отпусна в стола и затвори очи. Антонели се надвеси над него и заговори напрегнато.

— Слушай.

— Значи, представи си. Събота сутрин преди четири седмици. Майки и деца зяпат клоуни и фокусници по телевизията. В козметичните салони жени зяпат модни предавания по телевизията. В бръснарницата и железарията мъже зяпат предавания за бейзбол или риболов по телевизията. Всички, навсякъде из цивилизования свят, са вперили погледи в телевизорите. Всичко е притихнало и застинало, само картината на екрана се движи. И точно тогава, насред цялото това зяпане... — Антонели направи многозначителна пауза и повдигна края на хавлиената кърпа. — Слънчеви петна — произнесе той.

Уили се вцепени.

— Най-големите проклетни слънчеви петна в човешката история — продължи Антонели. — Целият проклет свят потопен в електрически потоп. Картината е изтрита от всеки телевизионен екран. Нищо, ама съвсем нищичко по телевизията.

Гласът му беше приглушен, като да беше разказвач, описващ арктическата пустош. Той насапуниса лицето на Уили, без дори да си гледа в ръцете. Уили извърна очи към телевизора до стената и към меките снежинки, които се сипеха по екрана му, сякаш там беше настъпила вечна зима. Почти можеше да чуе трескавото биене на всяко едно сърце в бръснарницата.

Антонели продължи скръбната си реч.

— Цял ден ни отне да разберем какво се е случило. Два часа след появата на първото слънчево петно всички телевизионни техници в страната се оказали извикани по спешност. Всеки си мислел, че повредата е в неговия телевизор. Понеже и радиото не работеше, едва вечерта, когато по улиците излязоха разни новинарчета и почнаха да рецитират заглавията като едно време, разбрахме, че слънчевите петна вероятно ще се задържат до края на живота ни!

Клиентите са размърмориха. Бръсначът в ръката на Антонели потрепери и той трябваше да изчака да се възцари спокойствие.

— Цялата тая празнота, тия снежинки, падащи на екраните безкрайно, казвам ти, изкараха акъла на хората. Все едно си седиш вкъщи с най-добрия си приятел и си говорите, и внезапно той затвори очи и се просне на пода, бледен и тих. И ти си знаеш, че е мъртъв, и твоето сърце почва да изстива.

— Онази първа вечер след Бедствието хората масово се втурнаха към кината в града. В дрогериите продадоха двеста ванилови и триста шоколадови соди. Обаче човек не може да ходи на кино всяка вечер. Тогава какво? Да навестиш роднините и да поиграете карти?

— По-добре да си пръснеш мозъка — вметна Уили.

— Вярно, но хората трябваше да измислят нещо за правене, за да не стоят сами в притихналите си къщи. Цялата тая тишина... все едно дневната ти да е наред гробищата.

Уили се поизправи в стола.

— Като каза тишина...

— На третия ден — прекъсна го набързо Антонели, — всички все още бяхме в шок. Бяхме на път да се побъркаме, но от чистата лудост ни спаси една жена. Някъде в този град една жена излязла от вкъщи и след малко се върнала. В едната си ръка държала четка, а в другата...

— Бака с боя — довърши думите му Уили.

Всички се усмихнаха одобрително на това, колко бързо схваща.

— Ако психолозите по света някога почнат да раздават златни медали, непременно трябва да й връчат един. На нея и на всички други жени във всички други градове, които предотвратиха края на света. Жени, които залутани в сумрака, инстинктивно ни предоставиха чудодейното решение...

Уили съвсем ясно си ги представи. Всички онези гневни бащи и смръщени синове, скупчени около мъртвите си телевизори, очакващи напразно да чуят гласа на спортния коментатор откъм екрана. И тъкмо тогава, вдигайки очи от своеобразното си бдение, съзиращи в спускащия се мрак доблестните жени, приносителки на една голяма нова мисия, застанали търпеливо със своите четки и бои, а лицата им озарени от величествена светлина...

— Леле, боже, тая нова мода плъзна като пожар навсякъде! — казваше в това време Антонели. — От къща на къща, от град на град. Манията по пъзели, дето ни сполетя през 1932-ра и по играчките йо-йо от 1928-ма, е нищо, в сравнение с манията *Всички да правят всичко*, която разтури тоя град до основи и после пак го сглоби. Навсякъде, където погледнеш, хората боядисваха всичко, което стоеше неподвижно за десет секунди. Стотици мъже се катереха по камбанарии, огради и покриви. Жени боядисваха шкафове и гардероби. Деца боядисваха играчките си, камиончетата си и даже котките. Във всеки град едно и също, навсякъде, където хората бяха забравили как да отворят уста сами да водят разговор. Казвам ти, навсякъде мъжете се мотаеха безцелно, докато жените не им тикнеха четка в ръцете и не ги насочеха към най-близката небоядисана стена.

— Ами, явно вече сте приключили с боядисването — отбеляза Уили.

— Още първата седмица хората на три пъти изкупиха всичката боя от магазините. — Антонели гордо огледа града отвън. — Естествено, бояджийската мания не можеше да продължи безкрайно, освен ако не тръгнеш да боядисваш храстите и всяко едно стръкче трева. А сега, след като и таваните и мазетата са прочистени, енергията на хората прелива... в други неща. Жените пак почнаха да правят консерви — доматино пюре, краставички, ягодово и малиново сладко. Рафтовете в зимниците навсякъде са заредени. Хората подновиха и църковните излети. Организираха боулинг срещи, приятелски боксови мачове, бирени веселби. Музикалните магазини продадоха всичките си китари и свирки за четири седмици. Аз самият се уча да свиря на тромбон. А пък Мак подхвана флейтата. Всеки четвъртък и неделя вечер имаме концерти. Машини за ръчно разбиване на сладолед? Бърт Тайсън продаде двеста такива само миналата седмица. Двадесет и осем дни, Уили. Всичко това, само за двадесет и осем дни.

Уили Бърсинджър и Самюъл Фиц останаха безмълвни на място, опитвайки се да проумеят що за удар са понесли хората, какъв шок е разтърсил обществото.

— Двадесет и осем дни бръснарницата е претърпана с мъже, които се бръснат два пъти на ден, а после остават, за да зяпат другите клиенти и да се надяват, че някой ще да каже нещо интересно — продължи да обяснява Антонели, докато бръснеше Уили. — Може би помните, че някога, преди да се появят телевизорите, бръснарите били истински сладкодумци. Е, на нас ни отне цяла седмица да си спомним как се води разговор. Темите не бяха на кой знае какво ниво, обаче това не ни попречи. Думите се изливаха като водопад. Нали чухте врявата, като влязохте? Е, нещата със сигурност ще се успокоят, веднъж щом свикнем с великото Забвение...

— Така ли го наричат хората?

— За известно време всички бяхме убедени, че ни чака именно забвението.

Уили Бърсинджър се разсмя тихо и поклати глава.

— Сега разбирам, защо не ми даде да си подхвана лекцията, като влязох.

Разбира се, помисли си Уили, как не го проумях веднага? Преди четири кратки седмици пустошта се е стоварила върху този град и го е разтресла до основи и е изплашила всички. Заради слънчевите петна, всички градове в целия западен свят са били потопени в достатъчно тишина да им стигне за десет години. И ето че се появявам аз и нося още повече тишина с моите приказки за безлунни пустинни нощи под звездни небеса, толкова тихи, че чуваш как вятърът замиа пясъка по пресъхналите речни корита. Ако Антонели не ме беше спрял, бог знае каква съдба ме чакаше. Нищо чудно хората да ме бяха покрили с катран и перушина и да ме бяха прогонили от града веднъж завинаги.

— Антонели — произнесе той на глас, — благодаря ти.

— За нищо — отвърна бръснарят и взе ножиците и гребена. — Та как я искаш? Къса отстрани, дълга отзад?

— Не, дълга отстрани, къса отзад — отвърна Уили и отново притвори очи.

Час по-късно Уили и Самюъл се качиха в камионетката си, която междуременно някой, неизвестно кой, беше измил и полирал.

— Истинска катастрофа — призна Самюъл и връчи на партньора си малка кесия със златен прах. — С главно „К“.

— Задръж си го — каза му Уили, седнал замислен зад волана, загледан в пътя пред тях. — Дай да използваме тези пари и да хванем пътя за Финикс или Тусон, или Канзас Сити. Защо не? Точно в момента ние не сме нужни на никого тук. Няма да сме добре дошли поне докато ония малчугани не поизраснат. И кой знае, някой ден, без да искаме ще отворим усти и от тях ще се изсипят всякакви пустинни преживелици и ще ни вкарат в сериозна бея. Обаче представяш ли си Чикаго — онзи мръсен стар град — пребойдисан и свеж като младенец? „Перлата на Ориента“ го наричали, моля ти се. Не, ние просто трябва да видим Чикаго!

Уили запали колата и я остави да поработи на празни обороти, докато хвърли един последен поглед към града.

— Човекът оцелява — измърмори той на себе си. — Човек се приспособява. Жалко, че пропуснахме голямата промяна. Трябва да е било страховито време, време на тежки изпитания. Самюъл, я ми кажи, ако помниш, какво изобщо сме гледали по телевизията?

— Една вечер гледах жена да се бори с мечка.

— Кой победи?

— Да пукна, ако знам. Тя...

Тъкмо тогава камионетката потегли и отнесе със себе си Уили Бърсинджър и Самюъл Фиц, с техните чинно подрязани и пригладени коси, техните гладко избръснати бузи, техните блестящо чисти нокти. Те се понесоха под зелените, окастрени, прясно напоени дървета, покрай цветните лехи, пълни с нарциси, люляк, виолетки и рози, покрай свежо боядисаните къщи, подредени покрай изчистения до блясък път.

— Дръж се, Перла на Ориента, ето ни, идваме!

Едно накъдрено, парфюмирано куче изтича на улицата, опита се да ухапе гумите им и лая след тях, чак докато те напълно се изгубиха от поглед.

Разказът се публикува за пръв път на български език в „Моята библиотека“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.